

Маслій Н.Д.

кандидат економічних наук, доцент кафедри
економіки та моделювання ринкових відносин

Водяник Д.В.

студент 2 курсу, напрямку
підготовки «Фінанси і кредит»

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ І ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Важко переоцінити важливість для України розвитку всебічних відносин з Європейським Союзом (далі ЄС). Стаючи все більш впевнено провідним світовим гравцем, ЄС відіграє значну роль як у зовнішній, так і внутрішній політиці нашої молодій незалежній держави. Власне, вже з кінця 1990-х років українська влада офіційно визначила, що інтеграція до ЄС є стратегічною метою країни, що відповідає, в цілому, очікуванням значної частини українського суспільства, створює надійні підстави для досягнення демократичного за змістом консенсусу в середовищі політичних еліт України.

ЄС також не раз заявляв, що виступає за поглиблений розвиток відносин з Україною, визнає її своїм стратегічним партнером і навіть, вустами окремих своїх речників, не заперечував, що двері до нього для України можуть бути відчиненими. Двосторонні відносини України з ЄС справді є важливими для поступу демократії, реалізації ідеалів верховенства права, зміцнення безпеки і політичної стабільності в усьому східноєвропейському регіоні.

Треба визнати, що допомога Україні з моменту її формування як незалежної держави з боку ЄС та його країн-учасниць є вкрай важливим, стабілізуючим фактором розвитку нашої держави. Без цієї підтримки, як у вигляді прямих інвестицій, кредитів, грантів, так і у формі сприяння допуску українських товарів на внутрішні ринки ЄС, українській соціальній і політичній розвитку був би значно скромнішим. Транснаціональна економіка вимагає і транснаціональної освіти. Глобалізація не могла залишити поза увагою і освіти. Навчальні заклади розвинених країн все частіше стали брати на навчання іноземних студентів, а молодь все активніше і активніше втягується в похід за знаннями, проходячи окремі академічні програми за межами країни походження. Починаючи з 80-х років минулого століття виник новий термін - МАМ, що позначає нове явище - міжнародну академічну мобільність, тобто імпорт знань.

Сьогодні в світі склався ринок освітніх послуг. Як і будь-який інший ринок товарів або послуг, який поділений на сфери впливу, і регулюється він нормами Всесвітньої Організації Торгівлі [1]. Завдяки глобалізації національні стандарти розвинених країн, вони є головними постачальниками молодих фахівців на світовий ринок праці, уніфіковані, приведені у відповідність з міжнародними стандартами. Саме для цього існує безліч європейських освітніх програм, доступних для освітан України також. Прикладом може служити: Еразмус Мундус [2], Програма імені Жака Моне [3], Marie Curie Actions [4], EUREKA [5], та інші. Наш університет співпрацює з безліччю держав, за різними освітніми програмами (табл. 1).

За статистикою представництва Єврокомісії, за 12 років українцям видано всього 100 грантів мобільності професорсько-викладацького складу, а європейські університети за програмою Erasmus Mundus (програма освітніх обмінів для країн – не членів ЄС) відвідали 79 студентів. За даними ж Центру О.Разумкова [3], що аналізував реалізацію плану дій Україна-ЄС, в цілому за останні п'ять років студентів з України стало більше в державах Європейського Союзу на 38%. Якщо в 2008 році ця цифра становила 18 тисяч, то в 2013 році європейську освіту обрали майже 29 тисяч осіб, говориться в повідомленні.

Таблиця 1

Найпопулярніші освітні програми

Програма	Про програму	Цілі програми	Умови участі	Грант
Еразмус +	Освітня програма ЄС, спрямована на активізацію міжнародної співпраці та підвищення мобільності студентів, викладачів, науковців європейських університетів.	–Покращення якості викладання та навчання –Виконання Стратегії модернізації вищої освіти в країнах-учасницях програми та розвиток потенціалу країн-партнерів –Посилення міжнародного виміру у програмі ЕРАЗМУС+ –Підтримка Болонського процесу та діалогу щодо політики, стратегічних	– кандидат повинен бути громадянином країни, що бере участь у програмі «Навчання протягом життя»; – кандидат не повинен отримувати додаткове фінансування з інших європейських освітніх програм; – володіння мовою країни, де проходить навчання. Необхідно надати визнання у Європі сертифікат, що підтверджує знання іноземної мови (ECL, TOEFL, BEC, та ін); – участь можуть брати студенти від другого року навчання; – успішність студента;	Розміри стипендій за Компонентом 1 (за категоріями учасників): для студентів Магістерської програми з ЄС - максимум 13 000 євро на рік, для студентів з країн поза межами ЄС – 24 000 євро на рік. Стипендії для докторантів однакові для всіх країн: від 61 200 до 129 900 євро (залежно від спеціалізації, типу і тривалості досліджень). Гранти на мобільність для науково-викладацького складу - максимум 14 400 євро на 3 місяці. Стипендії покривають видатки на навчання, підручники, лабораторні роботи, проживання, харчування, проїзд, візу.
Програма імені Жана Моне	Одна з освітніх програм Європейського Союзу, мета якої полягає в підвищенні рівня знань та поінформованості суспільства в ЄС та поза його межами з питань європейської інтеграції, через стимулювання викладання, дослідницької діяльності з європейської інтеграції, зокрема стосунків ЄС з іншими країнами, та міжнародного та міжкультурного діалогу.	– Поширення знань про євроінтеграційні процеси, підвищення рівня поінформованості суспільства через заохочення університетів, кафедр, викладачів до викладання дисциплін з європейської інтеграції та проведення досліджень; – Активізація науково-теоретичних дискусій та громадських обговорень актуальних тем і проблем, осмислення сучасних феноменів європейської інтеграції, інтерпретація її минулого та пошук майбутнього шляхом організації науково-практичних конференцій, публічних дискусій і дебатів; – Підтримка навчальних та науково-дослідних закладів, асоціацій, мереж, що спеціалізуються на європейських студіях.	Конкурси з відбору проєктів для участі в програмі Жана Моне оголошуються щорічно, зазвичай у січні-лютому. Заявки на участь в конкурсах подаються вищими навчальними закладами країн учасників, в тому числі з України, безпосередньо до Виконавчого агентства з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури шляхом заповнення стандартної апликаційної форми. Форму заявки можна завантажити на Інтернет-сайті Виконавчого агентства, де публікуються офіційні повідомлення про оголошений конкурс. Відбір університетів для участі в програмі Жана Моне здійснюється централізовано в Брюсселі, що дозволяє застосовувати єдині критерії до відбору кандидатів з усіх країн.	Розмір стипендії (гранту): залежить від обраної програми Спеціалізація (галузі): Кафедри програми Жана Моне (JeanMonnetChairs): максимальний розмір гранту – 45000 €. <ul style="list-style-type: none"> • Професор програми Жана Моне (“Ad Personam” Jean Monnet Chairs): максимальний розмір гранту – 45000 €. • Центри вдосконалення програми Жана Моне (Jean Monnet Centres of Excellence): максимальний розмір гранту – 75000 €. Максимальна тривалість – 3 роки. • Європейські (навчальні) модулі (Jean Monnet Teaching Modules): максимальний розмір гранту – 21000 €. Максимальна тривалість – 3 роки. природничі науки (фізика, хімія, генетика), право (загальне, європейське), економіка (банківська справа, ризик-менеджмент, маркетинг), інженерія та матеріалознавство

			Програма Жана Мо-не розроблена для вищих навчальних закладів (університетів). Для того, щоб взяти участь у програмі, вищий навчальний заклад повинен мати офіційне визнання та акредитацію у своїй країні	Дослідницька діяльність: • Багатосторонні дослідницькі групи Жана Мо-не (Jean Monnet Multilateral Research Groups): співробітництво щонайменше трьох Кафедр програми з трьох різних університетів трьох різних країн світу для створення єдиної академічної мережі. Максимальний розмір гранту – 80000 €. Максимальна тривалість – 2 роки.
Marie Curie Actions	Програма « Марії Кюрі » - один з елементів європейської 7 - і Рамкової програми , яка підтримує міжнародне співробітництво практично в усіх областях науково - дослідницької діяльності	Підвищення творчого та інноваційного потенціалу досвідчених дослідників, які бажають диверсифікувати свою індивідуальну компетентність в плані придбання навичок на міждисциплінарному рівні через підвищення кваліфікації, міжнародну і міжгалузеву мобільність.Сприяння міжнародному та міжгалузевому співробітництву за допомогою обміну науковців (в області дослідження і інновацій) і обміну знаннями та ідеями по схемі «наукові дослідження - ринок» (і навпаки) для розвитку науки і інновацій.	На період відповідного строку подання заявок вчені, які беруть участь в даній акції, повинні мати докторський ступінь, незалежно від часу необхідного для її отримання, або мати, принаймні, чотири роки досвіду наукової роботи, еквівалентний повній ставці в штаті, включаючи період навчання - після отримання наукового ступеня. Це мінімальні вимоги до кандидатів на програму, тим не менше, очікується, що вчені матимуть більш солідний досвід.	Фінансова підтримка передбачається для краях і найбільш перспективних індивідуальних дослідників, які бажають працювати в академічних або неакадемічних організаціях, що базуються в державах-членах ЄС або асоційованих країнах (АС) і подали заявку на конкурс, складену спільно з приймаючим установою.

Українці обирають різні спеціальності, тому складно говорити про якісь пріоритети. В австрійських університетах студенти-українці найчастіше вивчають економічні, соціальні та гуманітарні науки, понад 70% вчиться саме на цих напрямках. Студенти-українці у Франції найчастіше вивчають економіку і різні прикладні науки. У Росії найпопулярнішими серед українців є економічні та гуманітарні дисципліни, а фізико-математичні спеціальності займають третє місце. Такі програми можуть забезпечувати органічне входження українського громадянського суспільства до цивілізаційного простору об'єднаної Європи.

Насамкінець, особливої уваги та підтримки заслуговує розробка і втілення у життя програми Європейських студій та відповідної мережі їх Центрів у провідних науково-освітніх регіональних центрах України. Заходи наукового та освітнього характеру потребують підтримки та зміни в навчальній діяльності вітчизняних шкіл. Так, давно вже час посилити політологічний компонент освіти наших старшокласників і запровадити такий обов'язковий курс, як "Основи політичних знань", широко практикувати викладання навчальної дисципліни "Україна на шляху до ЄС" тощо.

Програма інформаційно-освітніх заходів підготовки українського суспільства до європейської інтеграції має бути розроблена і впроваджена новим урядом за безпосередньою участю відповідних кафедр регіональних універси-

тетів та недержавних аналітичних центрів. Її успіх залежатиме і від системної підтримки зі сторони ЄС та його країн-учасниць.

Виконання усіх цих заходів сприятиме як далекосяжним цілям України, так і інтересам ЄС, буде корисною усім учасникам співробітництва вже найближчим часом, не кажучи про віддалені перспективи творення справді Об'єднаної Європи.

Список літератури:

1. Всемирная торговая организация [Электронный ресурс]: официальный сайт. – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/wto>.
 2. Програма Еразмус Мундус [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://eeas.europa.eu>.
 3. Програма ім. Жака Моне [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <https://www.tempus.org.ua/uk>.
 4. Програма Марії Кюрі [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://theoryandpractice.ru>.
 5. Програма EUREKA [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.eurekanetwork.org>.
 6. Центр О.Разумкова [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.uceps.org/ukr/index.php>.
-